

עשור להקמת המוזיאון וארכיון הרפת (1987 – 1997)

שלמה דורי – מוזיאון וארכיון הרפת, יפעת

הושמעו ברכות, החבר מנחם צנטנר משריד הקריא חמשיר אשר נכתב על ידו במיוחד למעמד זה, זמרת הנעימה בשירה וזקן הענף, החבר משה סורקין גזר את הסרט. המוזיאון נפתח למבקרים.

בשנה ראשונה עבד שלמה דורי לבדו. בשנה שניה הצטרף אליו שבתאי רביב, גמלאי של "און". ביחד התחילו לארגן קודם את הארכיון, אליו זרם חומר רב בעל ערך היסטורי. שבתאי עבד במוזיאון למעלה מ-4 שנים, אך לצערנו הרב נפטר ב-1992. תרומתו היתה גדולה ביותר. החברה רחל אברמוב ממושב מרחביה נכנסה לעבודה ואחרי זמן קצר השתלבה בענייני הארכיון ותרמה רבות בשקדנותה וחריצותה. רחל עבדה כשנתיים וחצי והפסיקה את עבודתה מטעמי בריאות. כמעט שנה נשאר שלמה דורי לבדו ובסוף 1996 נכנס לעבודה החבר אריה שדר, גמלאי של "און" אף הוא ונקווה שיתמיד בה.

המבקרים במוזיאון, בערך 1500 עד 2000 איש בשנה, הבאים ברובם מן המגזר החקלאי – חברי מושבים, רפתנים מקיבוצים, רופאים וטרינרים, חוקרים ומדריכי בקר של שה"מ. אך יש גם קהל של מבקרים עירוניים, אשר לפעמים נוכחים בפעם הראשונה, שהחלב אשר קנו בסופר-מרקט, בא מפרה. קהל מיוחד הם מבקרים בעלי מקצוע מחו"ל.

במשך שנות קיומו של המוזיאון ביקרו אורחים מחו"ל, אשר באו מכל ארצות תבל והיו ביניהם גם מגדלי בקר מעשיים וגם חוקרים. לרשותם עומדים פירסומים בשפות שונות וסרטי וידאו, גם הם בשפות זרות. בספרית

חלפו 10 שנים מאז חנכו ב-19.5.1987 את המוזיאון וארכיון הרפת. שנה לפני המועד הזה התאספו נציגי ההתאחדות, המרכז החקלאי, מועצת החלב ו"תנובה" ודנו בהצעתו של דורי – להקים ביפעת את המוזיאון וארכיון הרפת. אחרי דיון בנושא ואחרי שיפעת הודיעה על נכונותה להקציב שטח מתאים, הוחלט בחיוב. אשר למימון הודיעו "תנובה" ומועצת החלב על תרומה בסכומים נכבדים למטרה זאת. הוחלט לפנות לספקי תשומות לרפת להשתתף בתרומות. התיכנון הארכיטקטוני נמסר לארכיטקטית הגב' ויקי בן-ציוני. בצוות ההקמה השתתפו שלמה דורי, עמרם גולן ועודד ארצי ז"ל, כולם מיפעת. הצוות ביחד עם הארכיטקטית החליט לבנות את המוזיאון לפי דגם של רפת מתקופת המנדט הבריטי, כמו בבית הספר החקלאי "כדורי" בכפר תבור. הבניה החלה ותוך 10 חודשים הסתיימה.

נשארה לנו עבודה גדולה של עיצוב הפנים. הוזמנה נגרות, בעיקר לארכיון והוחל באיסוף תמונות, הגדלתן ומיסגורן, איסוף מוצגים. העיצוב היה בעיקר חלקו של החבר עמרם גולן, מעצב מיפעת. התרומות הכספיות של הספקים היו מועטות וקטנות והוחלט לוותר עליהן.

בשלב זה, ההתאחדות לקחה על עצמה לממן את החסר והוא היה רב. כאן רב היה חלקו של החבר שאול אגרנוב, גזבר ההתאחדות, גם מבחינה מעשית וגם בעידוד. במאי 1987 התקיימה חנוכת המפעל, בה השתתפו כ-150 איש – ותיקי הענף, מדריכים, חוקרים, נציגי מוסדות ושר החקלאות לשעבר חיים גבתי ז"ל. על הרחבה לפני המוזיאון ישב הקהל,

בארץ-ישראל. הפניות להסתדרות הרופאים הווטרינרים, החקלאית, המ"ב ומינהל המחקר מצאו אוזן קשבת. דר' עמי נריה הסכים לקבל על עצמו את כתיבת הספר; סכום מתאים הוקצב לתחילת העבודה ואנו תקוה שהמפעל יושלם תוך שנתיים.

הארכיון מכיל כ-40,000 מסמכים בשטחים שונים (טיפוח, הזנה, מבנים, חליבה, רפואה וטרינרית וכלכלה) בחלקם עוד מלפני 90–100 שנה. יש כ-250 ספרים בעברית, פרוטוקולים של המ"ב, "החקלאית" והאגודות להזרעה. אוסף הצילומים מכיל כ-5,000 תמונות, בחלקן נדירות. התמונות מרוכזות באלבומים, לפי נושאים. המוזיאון מקבל ספרות מקצועית מחו"ל באנגלית, צרפתית, גרמנית ופולנית.

לסיכום נראה לנו, שבמשך 10 שנות קיומו מילאנו אחר התקוות אשר תלו במפעל זה. ביוזמת אביק ריכב, מזכיר המ"ב בזמנו, צורפנו ל"קרן המחקר" של המ"ב ממנה שואב המוזיאון את תקציבו.

הוידאו שלנו כמה עשרות קלטות מקצועיות, וביניהן סרטים ישנים בשחור-לבן, אשר הועברו לקלטות וידאו והם בעלי ערך היסטורי. הגשנו עזרה והדרכה לרבים, אשר עשו עבודות שונות בשטח גידול בקר: ילדי בר-מצוה מסיימי בתי ספר חקלאיים, הנדסאים, סטודנטים בפקולטה לחקלאות ובית הספר לרפואה וטרינרית ואף לדוקטורנטים. עזרנו למוסדות שונים בהכנת סקירות ופירסומים (המכון לייצוא, "און", תנובה ועוד).

ההדרכה היתה בחומר המצוי אצלנו, ייעוץ וצילומים. אנו מפרסמים בקביעות מדור ב"משק הבקר והחלב" בשם "חדשות מן העבר" ובו רשימות מן החומר הרב, המצוי בארכיון. כך הופך הארכיון לנכס הכלל ולא נשאר "מוצר מת".

את הרשימות האלה ריכזנו בשני ספרים, אשר הופיעו בהוצאת ההתאחדות ובעריכתו המצויינת של מרדכי מלען. הרשימות והספרים זוכים להדים חיוביים מקהל הקוראים. יזמנו כתיבת היסטוריה של הרפואה הווטרינרית

